

2022-03-16

Kollektivtrafik
Henrik Strömberg
Tfn:
E-post: henrik.1.stromberg@regionjh.se

RUN/617/2021

Initiativärende från Jonas Andersson (S) om fria bussresor för seniorer

Ärendebeskrivning

Jonas Andersson (S) har lämnat ett initiativärende om fria bussresor för seniorer där följande föreslås:

- Regionala utvecklingsnämnden ställer sig bakom ett tidsbegränsat pilotprojekt om att erbjuda kostnadsfria resor under lågtrafik inom länstrafiken för seniora invånare.
- Erbjudandet av avtals- och kostnadsskäl inte innefattar resor med Stadstrafiken eller Norrtågstrafiken.
- Regionala utvecklingsnämnden utreder vilka tider och eventuellt veckodagar som i sammanhanget ska definieras som lågtrafik samt under vilken period pilotprojektet bör fortlöpa.

Regionala utvecklingsnämnden behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 23 november, § 196, och beslutade att initiativärendet överlämnas till regiondirektören för beredning.

Att erbjuda olika priser baserat på åldersgrupper är vanligt förekommande i kollektivtrafiken och förenligt med likställighetsprincipen enligt kommunallagen. Cirka en fjärdedel av befolkningen i Jämtlands län (31 000 av 132 000) är 65 år eller äldre (seniorer). Av den vuxna befolkningen utgör seniorer cirka 30 %. Seniorer och pensionärer har precis som alla åldersgrupper olika levnadsvillkor och ekonomiska förutsättningar.

Seniorer i Jämtland har 25 % rabatt på en del av Länstrafikens biljettutbud (periodbiljetter och 20-resorsbiljetter, ej stadstrafik). Seniorer kan också köpa Seniorkortet, som ger rätt till obegränsat resande i hela Jämtland. Seniorkortet tecknas för ett helt år och kostar 3 768 kr/år (314 kr/månad). Jämfört med priset för motsvarande biljett för vuxen är rabatten 77 %. En anledning till den höga rabatten på seniorkortet är att seniorer i hög grad reser på andra tidpunkter än den mest belastade trafiken. Den övervägande delen av seniorernas resor sker mitt på dagen, mellan högtrafiken på morgonen (7 – 8) och eftermiddagen (15 – 17).

Under stora delar av 2020 och 2021 har kollektivtrafiken, precis som övriga samhället, varit kraftigt påverkade av pandemin. Intäkter och resande har som en följd av detta minskat, varför 2019 får utgöra en jämförelse för normala nivåer. Intäkten från Seniorkortet uppgick 2019 till cirka 7 miljoner kronor. Under 2021 har motsvarande intäkt sjunkit till 4,5

miljoner. Intäkten från övriga biljetter med rabatt för seniorer uppgick under 2019 till cirka 1,5 miljoner kronor. Under 2021 har motsvarande intäkt sjunkit till 0,5 miljoner kronor.

För enkelbiljetter ingår seniorer i kundkategorin vuxen. Intäkterna för enkelbiljett vuxen uppgick under 2019 till cirka 11 miljoner kronor (exklusive stadstrafiken) och under 2021 till cirka 6 miljoner.

Hur många seniorer som skulle avstå från att köpa seniorbiljetter eller andra typer av biljetter är svårt att förutsäga, men att det kommer att innebära minskade intäkter är ofrånkomligt. Om en fjärdedel av de som köper seniorkort skulle kunna lösa sina resor under lågtrafik enligt förslaget, innebär det minskade intäkter med cirka 2 miljoner kronor/år, baserat på år 2019. För andra typer av rabatterade biljetter skulle en fjärdedel motsvara minskade intäkter på 0,5 miljoner baserat på 2019. Om man antar att 10 % av enkelbiljetter för vuxna köps av seniorer och att en fjärdedel kan lösa sin resa utan att köpa biljett så motsvarar det cirka 0,3 miljoner kronor i minskade intäkter. Sammantaget skulle dessa antaganden resultera i minskade intäkter på 2,8 miljoner kronor med försäljningsnivåer enligt 2019.

Kollektivtrafiken har inte en budget i balans för 2022, vilket bör tas hänsyn till i ett beslut om att minska intäkterna och därmed göra underskottet större och som därmed inte ryms inom befintlig ram. Att öka antalet resor med resenärer som inte genererar en intäkt bidrar inte till att minska risken för indragen trafik, utan snarare tvärtom. För trafikavtalet i Åre utgår en ersättning till trafikföretaget per påstigande resenär. Ett ökat resande innebär alltså också ökade kostnader för trafiken.

Från och med juni 2023 kommer stadstrafiken i Östersund att gå in i en ny avtalsperiod. Det är rimligt att anta att önskemål om avgiftsfri kollektivtrafik även för stadstrafiken då kan komma att aktualiseras för stadstrafiken, om förslaget bifalls. Det är också rimligt att anta att önskemål om avgiftsfri kollektivtrafik för andra grupper i samhället kan komma. Detta bör också tas hänsyn till vid ett beslut i ärendet.

Kommuner har en möjlighet att göra tillköp, vilket sju av länets åtta kommuner har gjort för ungdomar sedan några år tillbaka. I dessa fall betalas alltså resorna av respektive kommun.

Med hänvisning till rådande ekonomiska läge inom kollektivtrafiken och den osäkerhet som finns framåt gällande exempelvis utveckling av bränslepriser föreslås att initiativärendet avslås, men att dess intentioner ska tas med i framtida planering av biljettutbud och kampanjer för ett ökat resande.

Regiondirektörens förslag

1. Initiativärendet avslås.
2. Regiondirektören får i uppdrag att beakta initiativärendets intentioner i framtida planering av biljettutbud och kampanjer för ett ökat resande.

I tjänsten
Anders Byström
Tf. Regiondirektör

Marie Nordmark
Områdeschef Kollektivtrafik

Utdrag till

Jonas Andersson (S)